

Can. VII. Exorcista cum ordinatur, accipiat de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt Exorcismi, dicente sibi Episcopum: Accipe, & commenda memoria, & habeo potestatem imponendi manus super energumenum, sive baptizatum, sive carneum.

Can. VIII. Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum Episcopus ad plebem, iudicans ejus fidem ac vitam atque ingenium. Post hac spectante plebe tradat ei codicem, de quo lecturus est, dicens ad eum: Accipe, & esto lector Verbi DEI, habiturus, si fideliter & utiliter adimpleris officium, partem cum eis, qui Verbum DEI administraverint.

Can. IX. Officiarius cum ordinatur, posquam ab Archidiaco infructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conversari, ad suggestionem Archidiaco tradat ei Episcopus claves Ecclesie de altario, dicens: Sic quasi redditus DEO rationem de his rebus, que his clavibus reciduntur.

Can. X. Psalmista, id est, cantor, potest absque scientia Episcopi, sola iustitione Presbyteri, officium sufficeret cantandi; dicente sibi Presbytero: Vide ut quod ore cantas, corde credas; & quod corde credis, operibus comprobabis.

Can. XI. Sanctimonialis virgo cum ad consecrationem sub Episcopo offertur, in talibus vestibus applicetur, qualiter semper usura est professioni & sanctimonialis apitis.

Hoc idem pariter decernitur in Synodo Quinisexta, can. 45. Hi omnes qui praecedunt canones, habentur in Decreto, dist. 23.

6. Porro Canones Carthaginenses, ut liquet, nullius meminere instrumenti sive traditi, sive contrectati in consecratione, sive Sacerdotis, sive diaconi. Quia ex re gravis exigitur difficultas & ardua quæstio: quia decretum unionis Armenorum ab Eugenio IV. Pontifice, sub signo Concilii Florentini editum, nullius meminit in sacris illis ordinationibus manum impositionis, sed tantummodo instrumentorum traditionis & contrectationis, quam docet prousus esse necessariam. Canones autem Carthaginenses 3. & 4. nihil præter manus impositionem requirunt. Indubitate est præterea, sacros Ordines sive in primitiva Ecclesia collatos sine contectu codicum Evangeliorum, cum necdum edita essent sancta Evangelia, quorum exigitur contactus ab illo de Armeni decreto. Compertum pariter est, fieri sacras Graecanicas Ecclesie ordinationes, quas utique Romana approbat Ecclesia, cum manum impositione, absque hujusmodi rerum exhibitione. Quæstio ita ventilabitur post hujus Concilii finem speciali appendice & dissertatione. Requirito etiam superius ad secundum Ecclesie seculum Dissertationem noltram 9. de Ordinum Ecclesiasticorum numero.

7. Can. XII. Vidua vel sanctimoniales, que ad ministerium baptizandarum mulierum eliguntur, iam instruta sunt ad officium, ut possint aplo vel sano sermone docere imperatas & rusticas mulieres tempore quo baptizande sunt, qualiter baptizatori interrogatae respondeant, & qualiter accepto Baptismate vivant.

Nomen itaque Sanctimonialium commune olim fuit sacras virginibus de quibus loquitur Canon II. itemque Diaconissis, quæ viduae olim eligi solebant, de quibus statuit præfens canon. Invite nostras circa sacras Virgines & Diaconissas sub eodem 2. facculo dissertationes 2. & 3. in quibus hac uberioris perractantur.

Can. XIII. Sponsus & sponsa cum benedicendi sunt a Sacerdote, a parentibus suis vel paronymis offerantur: qui cum benedictionem accepérant, eadem nocte pro reverentia ipsius benedictionis in virginitate permaneant. Legitur in Decreto, dist. 13. c. sponsus & sponsa.

8. Can. XIV. Ut Episcopus non longe ab Ecclesia hospitalium habeat, cap. Episcopus, §. hospitium, dist. 41.

Can. XV. Ut Episcopus vitem supellectilem & mensam ac vitum pauperem habeat, & dignitatis sua auctoritatem fide ac vita meritis querat.

Habet dist. 41. c. Episcopus vitem, §. hospitium, & in Tridentino, less. 25. cap. 1. Memorabile est Amiani Marcellini ethnici historici de quibusdam sui temporis Episcopis judicium lib. 27. Antistites quosdam provinciales renitas edenai potandique parcimine, vilitas etiam indumentorum, & superciliosa humana spectatio perpetuo Numini verisque ejus cultoribus ut prius commendant & verecundos. De Augustino Possidius ejus vita c. 22. ita refert: Vestis ejus & calceamenta & moderata & competenti habitu erant, nec nitido nimium nec abjecto plurimum, mensa etiam usus est frugali & parca,

Can. XVI. Ut Episcopus gentilium libros non legat, parentorum autem pro necessitate & tempore. c. Episcopus gentilium dist. 37.

Can. XVII. Ut Episcopus gubernationem viduarum pavillorum, & peregrinorum, non per seipsum, sed per Archipresbyterum aut Archidiacorum agat, cap. Episcopus, dist. 88.

Can. XVIII. Ut Episcopus ruitiōnem testamentorum non suscipiat. ibid.

Can. XIX. Ut Episcopus pro rebus transitoriis non liget provocatus. Ibid. 14. q. 1. c. Episcopus.

9. Can. XX. Ut Episcopus nullam rei familiaris curam ad se revocet; sed lectioni, & orationi, & predicationi Verbi DEI tantummodo vacet. Can. Episcopus nullam, dist. 88.

Huc spectat Gregorii Nazianzeni de seipso testimoniū in carmine de vita sua, nullam se operam dedisse in exigendis quæstorum suorum rationibus circa Ecclesia sue facultates. Sapienter tamen Augustinus, ut refert in ejus vita Possidius c. 24. Facultatum Ecclesie curam Clericis fidelibus demandabat, a quibus accepta & erogata nobantur. Iste vero singulis annis eorum rationes audiebat, nunquam tamen claram vel annulam penes se habebat. Præclarissime vero Apololi obtestantur Act. 6. Non est equum nos derelinquere verbum & ministrare mensis. Considerate ergo, fratres, viros boni testimonii sepem, plenos Spiritu sancto & sapientia, quos constitutus super hoc opus. Nos vero orationi & ministerio verbi instantes erimus.

10. Can. XXI. Ut Episcopus ad Synodum ire non sine causis gravi recessitate inhibeatur; sic tamen ut in sua persona Legatum mittat, suscepitur salva fidei veritate, quidquid Synodus statuerit.

Dist. 18. c. Episcopus ad Synodum, Laodicena etiam Synodus can. 40, edicit, non licere vocato ad Synodum Episcopo recusare, sed ei incumbere audeundi obligacionem, nisi propriæ auctoritatem excusetur. Symmachus etiam summus Pontifex querelis satisfaciens, quas intendebat Casarius Arelatenis in Episcopum Aquensem, qui cum effet alterius provinciæ, scilicet secunda Narbonensis, recusabat Casario subdi, ideoque vocatus ad Synodum a Casario renuebat adire; sic edicit scripto suo, seu epist. 10. ad Casarium, qua eidem potestatem firmat, non solum per Galliam, verum etiam per Hispaniam, cui sane potestati par nulla unquam legitur legata. Et si tam Ecclesia Aquensis Antipes, quam aliud quilibet Metropolitano Pontifici iuxta canonum prescripta vocatus obtemperare derectaverit, noverit subdendum se non quod optamus Ecclesiastica disciplina. His alius adjungit insigne privilegium, ne quis Ordinis Ecclesiastici existens ex Gallia, vel ex Hispania, fedem Apostolicam conveniat, nisi litteris Casariorum formatis sit præmunitus.

11. Can. XXII. Ut Episcopus sine consilio clericorum suorum clericos non ordinet; ita ut civium convenientiam & testimonium quarat.

Dist. 24. c. Episcopus sine consilio, De Alexandro Severo refert Lampadius, laudavisse ritum apud Christianos circa mores clericorum, in Ecclesiis inquirendi priusquam ordinentur: eorumque imitatione solitum suis nomine illorum, quas ad prefecturas destinabat, palam proponere, ut in illorum vitam moreisque inquiretur, ne quis inexploratus promoveretur. Vide superius Concilium Carthaginense III. can. 22.

12. Can. XXIII. Ut Episcopus nullius causam audiat absque presentia Clericorum suorum, aliqui irrita erit sententia Episcopi, nisi Clericorum presentia confirmetur, c. nullius causam 15. qu. 7.

Can. XXIV. Sacerdote verbum faciente in Ecclesia; qui egressus ex auditorio fuerit, excommunicetur, c. Sacerdote verbum faciente, de conserice dist. 1.

Can. XXV. Dissidentes Episcopos si non timer Dei, Synodus reconciliet, c. dissidentes dist. 90.

Can. XXVI. Statendum est Episcopis, ut dissidentes fratres, sive clericos, sive laicos, ad pacem magis quam ad iudicium cohoretur, c. statendum dist. 90. alias citatur, studendum.

Can. XXVII. Ut Episcopus de loco ignobili ad nobiliter per ambitionem non transeat, nec quisquam inferioris ordinis clericus. Sane si id utilitas Ecclesie fessum poposcere, decreto pro eo clericorum & laicorum Episcopis porrecto, in presentia Synodi transferatur; nihilominus alio in loco ejus Episcopo subrogato. Inferioris

rioris vero gradus Sacerdotes, vel alii Clerici concessione suorum Episcoporum possunt in alias Ecclesias transmigrare. 7. q. 1. c. Episcopi de loco.

Nicenæ Concilii can. 15. prohibet Episcoporum translationes sub pena depositionis a secundo Episcopatu, ut dimissum resumat. Sed subsequutum Concilium Sardicense multo severius agit cum ejusmodi translatis Episcopis, quos non solum utroque privat Episcopatu, sed ipsa etiam laica communione: & si accedit contumacia, ne quidem in fine vita communicare permittit. Vide superioris annotata in utrumque can. Nicenæ, & Sardice. I.

13. Can. XXXII. Irrita erit donatio Episcoporum, vel venditio, vel commutatio rei Ecclesiastica, absque convenientia & subscriptione Clericorum.

Cap. Sine exceptione, 12. qu. 2. & per totam. In Gallia regno per edictum Henrici secundi ann. 1558. instauratum in Comitatu Aurelianensi sub Carolo nono art. 29. nemorum ad Ecclesias pertinentium processus arbores dejicere prohibetur Episcopis, Abbatibus, & quibuscumque praebendatis, aliiisque quibuslibet personis. Solemnitates etiam servandas ad legitimam rerum Ecclesias alienationem, quibus prætermis foret invalida, refert Chenutius Gallicanus Jurisconsultus in suo de rerum Ecclesias alienatione tractatu. Quarum Prima est, ut præcedat Capitulo seu Cleri deliberatio & consensus scripto expressus cum singulorum subscriptione, juxta hunc ipsum canonem Carthaginem. Secunda, ut per Capitulum certa personæ committantur ad juridice inquirendum de qualitate rei, cuius tractatur alienatio, deque utilitate aut necessitate istius alienationis: quæ facta demum perquisitus ad Capitulum referatur. Tertia, ut publice per Parochos tum loci, tum vicinos, perque affixas schedulas denunciatur futura alienatio per licitationem ac subhastationem, cum die & loci designatione, ut qui plus licitaverit, datis cautionibus rem obtineat. Quarta, ut accedit Episcopi, aut Vicarri ejus consensu, vel Abbatis, si de re agatur monasterii, cum consensu Capituli Regularium: quo ultimo casu requiritur etiam Papa approbatio; non enim sufficeret Superioris generalis, aut provincialis regularis auctoritas. Prædictæ requiruntur solemnitates, etiam si non fiat alienatio in perpetuum, aut ad tringit annos, dummodo fiat emphyteus ultra novennium, ut ex præxi & jure Gallicano refert Chenutius, addens, vel ob unum praefatum solemnitatem defactum, multis judiciis declaratas irras fuisse hafce alienationes, quæ videbantur plur quam centum annorum praescriptione firmata. Tres justas rerum Ecclesias alienationis causas doceat globo in processu cause 12. q. 2. Prima est, evidens iphus Ecclesias necessitas: ut si fructus ad debitas Ecclesias impensas, aut Cleri sustentationem, aut debitorum solutionem minime sufficient, c. hoc jus portet. 10. qu. 2. Causa secunda est pietatis, ad egenorum subfidiū in gravi necessitate, aut redemptionem captivorum, juxta traditam a sancto Gregorio Papa doctrinam lib. 5. epist. 17. & lib. 7. epif. 4. qui vult his causis va faera confringi & pecuniam confari. Autrum habet Ecclesia, non ut servet, sed eroget, & subveniat in necessitatibus, c. aurum, 12. qu. 2. & c. ad aureas, de reb. Eccles. non alien. Tertia causa est majoris Ecclesie commodi, & utilitatis evidenter, c. fine exceptione, & c. terrulas, 12. qu. 2. Denique contra alienationem, quæ fit a Capitulo, vel unus ejusdem Capituli opponens audiendus est, c. si quis, de reb. eccl. non alien. Etiamen in re communis potior est conditio prohibentis, c. in re communis, de regul. jur. in 6. Concilii autem Carthaginensis quinti can. 4. vetat Ecclesias rem alienari inconsulto Primate. Sane minor requirit solemnitas in distractiendas terrulis aut vineolis longe positis, ut deciditur hujus Concilii can. 53. & citatur can. terrulas 12. qu. 2.

14. Can. XXXIV. Ut Episcopus in quolibet loco sedens, stare Presbyterum non patiatur 95. c. Episcopus in quolibet.

Huc referri potest, quod scribit Hieronymus ep. 2. ad Nepotianum: Episcopi se esse Sacerdotes meminerint, non dominos; honores Clericos, quasi Clericos, ut & ipsi a Clericis quasi Episcopis honor deferatur. Scitum est illud oratoris Domitii: Cum ego te habeam ut Principem, cur tu me non habeas ut Senorem. Et subinde: recordemur semper, quid Apostolus Petrus precipiat Sacerdotibus: Pascite eum, qui in vobis est, gregem Domini, providentes non coade, sed sponte secundum Deum; neque turpis lucri gratia, sed voluntarie: neque ut dominantes in Clero, sed formæ facti gregis ex animo: Cabassutii, Notitia Ecclesiastica.

ut cum apparuerit Princeps pastorum, percipiatis immensibilem gloria coronam. Hac simul allegatur c. esto subiectus, dist. 95. His conformis est insequens iste canon:

15. Can. XXXV. Ut Episcopus in Ecclesia, & in confessu Presbyterorum sublimior sedeat, intra domum vero collegam se Sacerdotum esse cognoscat.

Dist. 95. capit. Episcopus in Ecclesia. In Liturgia Chrysost. sedes Episcopalis dicitur cap. 21. n. ἡ θέση σαράντα, que sublimis est cathedra, & omnibus conspicua. Dicitque August. in Psalm. 26. Episcopis altior ponitur sedes, ut cognoscant se quasi viri in specie confitentes esse ad vineam Domini Sabaoth, que est ejus Ecclesia, custodiendam, & de isto loco alto periculosa ratio redditur.

Can. XXXVI. Presbyteri, qui per Dioceses Ecclesias regunt, non a quibuslibet Episcopis, sed a suis: nec per juniores Clericis, sed per seipso, aut per illum qui preservari tenet, ante Pasche solemnitatem Chrismam peccant, c. Presbyteri qui per, dist. 95.

Jam ante fuerat constitutum hoc idem in Concilio Valentino primo sub Damaso Papa: quæ constitutio legitur apud Gratianum, de conferre dist. 4. can. 23. in hæc verba: Presbyteri, qui Diocesanis regunt Ecclesias, non a quibuslibet Episcopis, sed a suo; nec per minorem Ordinis sit, ante Pasche solemnitatem chrismam peccant. Et in Toletano primo Concilio anni 400. can. 20. decurrunt, a foliis Episcopis christina confidendum esse; & a diffisit seu remotis Ecclesias mittendos esse vel Presbyteros, vel Diaconos, qui ante Paschalia festa acceptum christina in unum anni ad eas deferant. Concilium similiter Vasense seu Vaisonense anni 442. sub Leone Papa I. can. 3. & Concilium Antiodorensi anni 578. cap. 6. plura deinceps alia Concilia, in quibus est Aqenensis anni 1585. tit. de sacro Chrismate, veat Parochis mittere laicos, aut clericos facris Ordinibus minime iniciatos, ad sanctum oleum in Parochiam deferendum.

Can. XXXVIII. Ut Diaconus, presente Presbytero, Eucharistiam Corporis Christi populo, si necessitas cogat, jussus eroget, cap. præsente, dist. 93.

Can. XLI. Clericus neque comam nutritat, neque barbam, cap. Clericus neque, dist. 42. Idem cavetur Agathensis Concilii canon. 20. De tonsura autem clericali haud pauca notabilia require infra ad Concilii Toletani IV. cap. 40.

Can. XLV. Clericus professionem suam & in habitu, & in incepsu suo probet, & nec vestibus, nec calceamentis, decorum querat.

Cap. Clericus professionem, dist. 41. Huic similem require canon. 16. Nicenæ secundæ Synodi. Clericum nihil magis dedecet quam levitas aut superbia. Sapienterque admonet Ecclesiasticus: Ex visu cognoscitur vir, & ab occulo facie cognoscitur sensatus; amictus corporis, rufus dentium, & ingressus hominis annunciant de illo, id est, qualis intus & in animo sit. Quemadmodum in horologio gnomon, exterius apparet, index est interioris machinarum dispositionis. Ambrosius lib. 1. officiorum, cap. 18. duorum refert abdicatorum a se clericorum exempla, quorum incepsus & habitus exterior nequitiae internæ index erat, quique infelicem sortiti sunt exitum.

16. Can. XLVI. Clericus cum extraneis mulieribus non habet. Vide scholia nostra ad Nicenæ can. 3.

Can. XLVII. Clericus per plateas & andronas, nisi certa & maxima officii sui necessitate, non ambulet.

Can. LI. Clericus quantumlibet verbo DEI cruditus artificio vietur querat.

Dist. 91. c. clericus quantumlibet. Vide infra can. 52.

Can. LII. Clericus vietur sibi & vestitum artificiale vel agricultura, absque officii sui detrimento patet. Ibid. cap. clericus vietur. Eadem docet jubetque Clemens Papa lib. 3. Constat. Apost. cap. ult. adducens Apostolorum exempla, & speciationem Pauli Actuum 18. V. 4. & Act. 20. V. 24. & Thessal. primæ capit. 3. Epiphanius hæret. 80. fidem facit, plerosque tempore suo Sacerdotest solitos esse propriis manibus operari. De Spiridione, qui in magna Synodo Nicenæ confudit, pertinet Rufinus & Socrates, illum simili, & Trimythitis in Cypro Episcopum, & capellarum gregis fuisse pastorem,

H 4 unde